

La nostra mundialitat

La gran novetat, doncs, de l'Agenda aquest primer any d'un nou mil·lenni és que l'Agenda Llatinoamericana vol esdevenir mundial. No per oportunisme, sinó per respondre «als signes dels temps». La qual cosa és una ordre del mateix Jesús de Natzaret i és el dictamen de qualsevol sociologia que vulgui respectar la realitat; aquesta famosa, ineludible, dura potser, però santa realitat, que ens condiciona i ens possibilita.

El món s'està unificant. Per a bé i per a mal. Desgraciadament, pel poder dels diners i de les armes i per la submissió de la política a aquests dos poders –que de fet són un sol poder, en mans de molt pocs–, aquesta unitat mundial és neoliberal, de mercat, de privilegi per a la minoria dels senyors del món i d'exclusió per a la immensa majoria.

A Amèrica Llatina hem repetit, sobretot a les hores més decisives, que o ens salvàvem continentalment o continentalment ens enfonsàvem. Ara s'ha de dir, amb un realisme que no pot desmentir a l'esperança, que o ens salvem mundialment o mundialment ens enfonssem. Ningú, cap país, pot salvar-se aïlladament. Avui més que mai no som illes. El món ja és la nostra circumstància: jo sóc jo i el món.

Evidentment, la nostra Agenda no donarà suport a la mundialització neoliberal. Per a nosaltres, homes i dones, aquesta mundialització de mercat, de consumisme, de privilegi, d'exclusió, és un signe dels temps al revés; s'ha de tornar-lo del dret (que no a la dreta, precisament).

L'Agenda continuarà sent llatinoamericana, però mundial també. Oberta al món, sobretot al germà tercer món i al primer món solidari, des de la terra i l'ànima de la Nostra Amèrica.

El propòsit de l'Agenda sempre ha estat llatinoamericanitzar-nos més, assumint i propagant les Causes profundes de la nostra llatinoafroameríndia. Sense romanticismes, però amb tota la poesia, tant més necessària com més crítica és l'hora. Sense renunciar als paradigmes irrenunciables, que avui creiem més vàlids que mai, perquè avui s'imposen una contestació i un compromís més radicals i més universals. Continuarem llatinoamericanitzat-nos així.

La llatinoamericanitat de la nostra Agenda ha consistit sobretot a abraçar les Causes profundes d'aquesta terra i aquestes gents que reconeixem com una sola Pàtria Gran, una i plural al mateix temps en les seves riqueses naturals i en la seva prodigalitat humana i en la seva història de martiris, aixecaments i esperances.

Aquestes Causes profundes guiaran també l'esperit de la Llatinoamericana-Mundial. Les Grans Causes de la Humanitat, en última i en primera instància. Aquests substantius majors dels quals s'omplen la boca mentidera fins i tot els polítics i les institucions més cíncics: la Terra, l'Aigua, l'Aliment, la Salut, l'Educació, la Llibertat, la Pau, la Democràcia (una altra Democràcia, una altra!), tots els Drets Humans i els Drets dels Pobles, la Vida, en fi.

En la defensa d'aquestes causes de la nostra Agenda, han destacat sempre també els subjectes prioritaris, tant perquè multiseccularment a Amèrica Llatina i al Món han estat marginats, com perquè estan emergint amb un protagonisme exuberant i revolucionador: la Dona, els Pobles Indígenes, el Poble Negre, els Moviments Populars...

D'aquesta mundialitat entesa així, se n'haurà de fer una actitud, un hàbit; una virtut, pastada de consciència, ascesi, entusiasme, solidaritat.

Partirem sempre del nostre «lloc» i de la nostra «memòria». Creiem que radicar-se en la pròpia realitat quotidiana és la millor manera de llançar-se a un horitzó mundial i a una neorevolució històrica. El lloc i la memòria, ben viscuts, nodreixen les arrels i ensenyen. Amèrica Llatina ha après molt al llarg d'aquests cinc segles de colonialismes, dependències i oligarquies, i al llarg dels milers d'anys que Abya Yala porta d'existència i de somnis.

No creiem en les fronteres, encara que defensem tenaçment les identitats. Tota frontera pot reduir-se a un límit d'obstrucció, però pot fer-se també un pont d'avançada. L'Agenda Llatinoamericana ha cantat constantment amb molts tons i tossuderia la utopia incontenible.

Les Grans Causes de la Humanitat són per a nosaltres també Causes divines. Creiem en el Déu de la Vida, Pare-Mare de tota la família humana, en el seu cor maternal macroecumènic, en totes les Religions i més enllà de totes.

Déu i la Vida, d'altra banda, són les dues referències més universals que bateguen en l'entranya de la humanitat.

El desafiament d'aquesta altra mundialització, que es presenta a la Humanitat que no vulgui suïcidar-se i a totes les seves institucions, es presenta molt urgentment a totes les Religions. Predicar, practicar, celebrar l'altra mundialitat haurà de ser el gran servei de les Religions en aquesta hora. Assumint per a això, com a llei profunda, com a «culte agradable» al Déu Viu, les grans Causes de la Filla Humana de Déu.

Parlant d'una d'aquestes causes més emergents, escrivia el poeta García Lorca: «El dia en el qual la gana hagi estat extirpada de la terra, hi haurà una gran explosió espiritual, com el món mai no ha vist». Glossant Berdiaeff, podem dir amb tota raó que aquestes Grans Causes de la Humanitat són un problema teològic per a totes les Religions. Moltes veus autoritzades repeteixen últimament que només la unió de les Religions, convergint en la proclamació i a la implementació d'aquestes Grans Causes, pot salvar del caos la Humanitat i la Terra.

Per a les Esglésies cristianes, que acaben de celebrar els 2000 anys de la vinguda del Salvador Jesús de Natzaret, aquesta opció és pur evangeli: de conversió, de testimoni, de bona notícia d'alliberament. A Natzaret precisament, el 5 de gener de 1964, Pau VI exhortava a la concòrdia i a la justícia invocant el «Profeta de totes les Causes Justes», Jesús, el debellador dels murs de separació, «la nostra Pau».

Continuarem essent, doncs, Agenda –memòria, utopia, acció– Llatinoamericana; però abraçant la fraterna Humanitat sencera, a la recerca d'una veritable mundialitat. A cada racó de casa i en qualsevol vereda del Continent sabrem veure i assumir el Món com la nostra Casa Gran, com el nostre camí comú.

Des de la Pàtria Gran a la Pàtria Major, aquesta és la consigna de la Llatinoamericana-Mundial 2001.

